

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

Бурак Мар'яна Ігорівна

УДК 378-051:811.111]:[808.5+004.77](043.5)

**ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНЕ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ В ГОВОРІННІ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ**

13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови)

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Тернопіль – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
МИКИТЕНКО Наталія Олександрівна,
Львівський національний університет імені Івана Франка, завідувач кафедри іноземних мов для природничих факультетів.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Черноватий Леонід Миколайович,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
професор кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша;

кандидат педагогічних наук
Дука Марія Володимирівна,
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, старший викладач кафедри германської філології.

Захист відбудеться 30 серпня 2019 р. о 12.00 на засіданні спеціалізованої вченої ради К 58.053.05 Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка за адресою: 46027, м. Тернопіль, вул. М. Кривоноса, 2, зала засідань.

Із дисертацією можна ознайомитися на офіційному сайті <http://www.tnpu.edu.ua> та в бібліотеці Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка за адресою: 46027, м. Тернопіль, вул. М. Кривоноса, 2.

Автореферат розіслано 30 липня 2019 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. П. Штонь

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

У сучасних вітчизняних реаліях зростають вимоги до підготовки викладачів англійської мови із високим рівнем професійно орієнтованої англомовної комунікативної компетентності, здатних не лише ефективно реалізувати міжкультурне спілкування, виступаючи при цьому медіаторами культур, а й методично коректно організувати навчальний процес із залученням ефективних інформаційно-комунікаційних технологій.

Одним із компонентів англомовної комунікативної компетентності є компетентність у говорінні, яка забезпечує ефективне усне спілкування з урахуванням мовних, мовленнєвих, соціокультурних норм, ситуації, намірів тощо. Тому формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в говорінні є важливим завданням іншомовної підготовки магістрантів – майбутніх викладачів англійської мови.

Ефективне виконання викладачем своїх професійних обов'язків вимагає також відповідного рівня володіння інформаційно-комунікаційною компетентністю (ІКК), яка передбачає здатність використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології як у професійній діяльності, так і в процесі самонавчання та самовдосконалення.

Реалізація поставлених завдань можлива за умови розробки дієвої методики взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні (ПОКГ) та ІКК. Актуальність проблеми підсилюється спрямуванням вектора розвитку української освіти на євроінтеграцію, а використання потенціалу інформаційно-комунікаційних технологій і розвиток цифрової компетентності були визначені одними з основних завдань Цифрового плану дій для Європи, розробленого і затвердженого з метою реалізації Стратегії «Європа 2020».

Різні аспекти проблеми формування іншомовної компетентності в говорінні студентів закладів вищої освіти досліджували О. Бігич, Н. Бориско, Л. Бондар, Г. Борецька, О. Дацків, І. Задорожна, Л. Максименко, С. Ніколаєва, В. Пащук, Л. Сажко, І. Федорова, В. Черниш, О. Ярошенко, А. Бернс (A. Burns), Ч. Го (Ch. Goh), Р. Г'юз (R. Hughes), С. Торнбері (S. Thornbury) та ін.

Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців стало предметом наукових розвідок вітчизняних і зарубіжних учених (В. Бикова, О. Бігич, Р. Гуревича, М. Кадемія, С. Литвинової, Н. Морзе, О. Овчарук, Є. Полат, О. Спіріна, Т. Лайоші (T. Liyoshi), Р. Гріффіт (R. Griffith), Н. Султан (N. Sultan) та ін.).

І все ж, незважаючи на постійну увагу дослідників до окремих аспектів проблеми, на сучасному етапі нерозробленою залишається методика взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК. Усе зазначене і зумовлює **актуальність** обраної теми.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами.

Проблематика роботи безпосередньо пов'язана з науково-дослідною темою кафедри практики англійської мови та методики її викладання «Формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності

студентів вищих навчальних закладів у контексті європейських вимог» (номер держреєстрації 0113U003330), а також кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка «Теорія і практика навчання іноземних мов у закладах освіти різних типів» (номер держреєстрації 0118U003128). Тему дисертації затверджено вченою радою Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (протокол № 1 від 30.08.2016 р.).

Об'єктом дослідження є процес взаємопов'язаного формування у магістрантів, майбутніх викладачів іноземних мов, професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності.

Предметом – методика взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності.

Мета роботи полягає в науково-теоретичному обґрунтуванні й розробці методики взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності й експериментальній перевірці її ефективності.

Це зумовлює необхідність вирішення таких **завдань**:

1) з'ясувати сутність та структуру професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх викладачів англійської мови;

2) визначити психологічні, дидактичні та методичні передумови взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності;

3) обґрунтувати зміст взаємопов'язаного формування таких компетентностей, критерії відбору навчального матеріалу, інформаційно-комунікаційних технологій, а також здійснити цей відбір;

4) виділити етапи взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності, розробити систему вправ і завдань та сконструювати відповідну лінгводидактичну модель;

5) експериментально перевірити ефективність розробленої методики й укласти методичні рекомендації щодо взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності.

На різних етапах наукового пошуку використано такі **методи**:

– *теоретичні*: вивчення праць вітчизняних та зарубіжних учених із методики, психології, педагогіки, лінгвістики з метою визначення теоретичних передумов дослідження; аналіз, синтез, класифікація для визначення підходів і принципів, які регулюють процес взаємопов'язаного формування ПОКГ та ІКК у майбутніх викладачів англійської мови; систематизація для обґрунтування змісту навчання і критеріїв відбору навчального матеріалу; моделювання

процесу формування ПОКГ та ІКК з метою його проектування на підготовку майбутніх викладачів англійської мови;

– *емпіричні*: наукове спостереження за процесом навчання англійської мови магістрантів, опитування викладачів і студентів із метою з'ясування методів, засобів, які використовуються в навчальному процесі, інтересів здобувачів вищої освіти; тестування для визначення рівня сформованості ПОКГ та ІКК в доекспериментальному та післяекспериментальному зрізах; експериментальне навчання з метою перевірки ефективності запропонованої методики; методи математичної статистики для перевірки достовірності одержаних під час експерименту результатів.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що високого рівня сформованості у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК можна досягти за умов: забезпечення взаємопов'язаного їх формування інтегровано з компетентностями в аудіюванні та читанні, використання веб-квестів, спрямованих на результат, який студенти отримують у процесі ділової гри чи демонструють шляхом презентації, застосування сучасних інтернет сервісів та програм (YouTube, Google Hangouts, Google Classroom, Skype), поетапності процесу формування ПОКГ та ІКК, виконання розробленої системи вправ.

Наукова новизна роботи полягає у тому, що у ній *уперше* теоретично обґрунтовано, розроблено й експериментально перевірено методику взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності, яка реалізується впродовж трьох етапів (вступний, підготовчий (рецептивно-аналітичний та репродуктивно-синтетичний), основний) із застосуванням системи вправ і завдань, що передбачає використання веб-квестів, ділової гри, презентації, застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; реалізації лінгводидактичної моделі взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності, складниками якої є цільовий, методологічний, змістовий, організаційно-процесуальний і оцінювально-результативний компоненти;

– *уточнено* сутність і структуру професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх викладачів англійської мови, зміст взаємопов'язаного формування у студентів таких компетентностей;

– *удосконалено* критерії відбору навчального матеріалу та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;

– *подальшого розвитку* набуло дослідження проблеми оцінювання рівня сформованості у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності.

Практичне значення одержаних результатів полягає у: здійсненні відбору навчального матеріалу та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, розробці комплексів вправ, укладанні методичних рекомендацій

щодо взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності.

Основні положення та результати дослідження **впроваджено** у навчальний процес чотирьох закладів вищої освіти: Львівського національного університету імені Івана Франка (акт упровадження № 545-Н від 18.02.2019 р.), Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (акт упровадження № 41-н від 01.03.2019 р.), Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (акт впровадження №286-33/03 від 28.02.2019 р.), Хмельницького національного університету (акт упровадження №31 від 22.02.2019 р.),

Апробація результатів роботи здійснювалась на міжнародних науково-практичних конференціях: «Актуальні проблеми германо-романської філології та освітній соціокультурний процес» (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, 4–5 жовтня 2013), «Актуальні проблеми германо-романської філології та освітній соціокультурний процес» (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, 11–12 листопада 2016), «Актуальні проблеми іноземної філології та освітній соціокультурний процес» (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, 8–9 грудня 2017), «Комунікація в сучасному соціумі» (Львівський національний університет імені Івана Франка, 2018), «Мова та культура: сучасні аспекти співвідношення» (Міжнародний гуманітарний університет, м.Одеса, 7-8 грудня 2018); засіданнях науково-методичного семінару кафедри практики англійської мови та методики її викладання та кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка у 2016–2019 рр.

Публікації. Основні положення дисертації викладено в 12 працях автора, серед яких 4 статті у фахових педагогічних виданнях України, 1 – у зарубіжному періодичному виданні, тези 5-ти доповідей на наукових конференціях, а також 1 стаття у періодичному виданні та 1 словник термінів.

Структура дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 210 найменувань (із них 58 – іноземними мовами) і 9 додатків. Її повний обсяг – 247 сторінок, основний зміст викладено на 175 сторінках. У дисертації подано 13 таблиць, 9 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми та її актуальність; визначено об'єкт, предмет, мету, завдання та методи дослідження; сформульовано наукову новизну та практичне значення роботи; подано інформацію про апробацію, кількість публікацій та структуру дисертації.

У першому розділі **«Теоретичні передумови взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно**

орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності» проаналізовано сутність і структуру ПОКГ та ІКК майбутніх викладачів англійської мови, психологічні й методичні передумови взаємопов'язаного формування таких компетентностей, обґрунтовано підходи та принципи їх взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови.

Професійно орієнтовану компетентність в говорінні майбутніх викладачів англійської мови (на основі досліджень С. Ніколаєвої, О. Бігич, Н. Бориско, Г. Борецької, І. Задорожної, В. Черниш) розглядаємо як їх здатність коректно відбирати вербальні й невербальні засоби комунікації та використовувати їх для успішної організації своєї усномовленевої англомовної діяльності, відповідної до ситуації професійно орієнтованого спілкування з метою виконання професійних обов'язків та реалізації професійних функцій.

Ефективне виконання професійних функцій, зокрема реалізації професійно орієнтованого говоріння, вимагає від сучасного викладача англійської мови професійного рівня сформованості ІКК.

З урахуванням результатів досліджень Н. Морзе, А. Кочарян та С. Іванової трактуємо інформаційно-комунікаційну компетентність майбутніх викладачів англійської мови як їх здатність ефективно використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі професійної діяльності, відбирати та наповнювати їх відповідно до ситуації, індивідуальних особливостей студентів та їхніх інтересів, а також застосовувати ці технології для власного особистісно-професійного розвитку.

Аналіз психологічних і методичних передумов взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ й ІКК дозволяє акцентувати на вагомості розвитку дивергентного мислення цих фахівців і виокремити веб-квест із застосуванням презентації та ділової гри як ефективну технологію цього процесу. Веб-квест зазвичай містить професійно спрямоване проектне завдання, розроблене з урахуванням результатів дослідження певної проблеми у сфері професійної діяльності, має чітку структуру (вступ, завдання, процедуру виконання, оцінювання, висновок), виконується із застосуванням інформаційних ресурсів інтернету й спрямований на результат, що подається у формі презентації та / чи аналізується в процесі ділової гри. Професійно орієнтовані презентації демонструють результати творчої, пошукової чи дослідницької роботи студентів і вирізняються поглибленістю змісту, розгорнутістю, інформативністю, мовною складністю. Чинниками успішної презентації є: коректне виконання усіх визначених етапів реалізації презентації (експозиція, вступна частина, основна частина, резюме, висновок), спосіб представлення інформації відповідно до інтересів цільової аудиторії; налагоджений контакт з аудиторією; тайм-менеджмент; ефективний вплив на аудиторію. Ділова гра спрямована на вирішення певної професійно орієнтованої ситуації, передбачає вільне говоріння студентів у межах ситуації, учасниками якої вони виступають. Це забезпечує максимальну активність комунікативної діяльності суб'єктів навчання та спонукає до пошуку шляхів її вирішення, що зумовлює природність спілкування.

Взаємопов'язане формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ й ІКК на засадах комунікативно-діяльнісного, соціокогнітивного та інтегрованого підходів передбачає паралельне опанування студентами складниками цих компетентностей, а саме: декларативними та процедурними знаннями, мовленнєвими навичками, мовленнєвими та методичними вміннями у процесі опанування технічною та цифровою грамотністю, інформаційними знаннями, інформаційними навичками, базовими та комплексними у типових ситуаціях професійно орієнтованого усного спілкування викладачів англійської мови з урахуванням індивідуальних особливостей суб'єктів навчання, когнітивних процесів, із застосуванням можливостей активних та інтерактивних методів навчання, сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Комунікативно-діяльнісний підхід розглядає мову як систему, а мовлення – як діяльність, спрямовану на досягнення комунікативного наміру, актуалізацію можливостей, які мова надає її носіям, досягнення комунікативної мети. Взаємопов'язане формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК через призму комунікативно-діяльнісного підходу передбачає навчання професійно орієнтованого англійського говоріння у процесі комунікативної діяльності в типових ситуаціях професійно орієнтованого усного мовлення з активним використанням інформаційно-комунікаційних технологій, оскільки на сьогодні комунікативна активність викладачів англійської мови реалізується як у комунікативному, так і в інформаційному просторах.

Під час організації процесу взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК на засадах соціокогнітивного підходу варто враховувати індивідуальні характеристики студентів, зокрема їх вік, рівень культури, освіченості, особливості мислення, пам'яті, зацікавленості, мотивації, уваги, засвоєння матеріалу та його використання в усному мовленні. Когнітивний аспект соціокогнітивного підходу зумовлює формування ситуативної комунікативної мотивації майбутніх викладачів англійської мови, забезпечуючи активну участь студентів у ситуаціях професійно орієнтованого спілкування із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій, концентрацію їхньої уваги, активізацію пам'яті, успішність виконання вправ.

Інтегрований підхід до взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК передбачає: 1) взаємозв'язок між цілями формування ПОКГ та ІКК, визначення інтегрованого змісту, ефективних методів, технологій і прийомів, засобів, які б забезпечували формування визначених компетентностей; 2) формування зазначених компетентностей інтегровано з іншими компетентностями, зокрема в читанні, аудіюванні та письмі. Саме інтегрований підхід обґрунтовує раціональне поєднання усіх видів мовленнєвої діяльності: читання, письма, говоріння й аудіювання у процесі проведення навчальних занять у різних пропорціях залежно від цілей заняття та його етапів, адже у реальному спілкуванні неможливо ізольовано акцентувати на одному з мовленнєвих умінь.

До принципів взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ й ІКК відносимо дидактичні та методичні: комунікативної активності, автентичності, ситуативності, проблемності, рефлексивності, реалізації міжпредметних зв'язків, а також специфічні: домінувальної ролі говоріння, інформаційно-технологічного спрямування навчальної діяльності з метою формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в говорінні.

У другому розділі **«Методика взаємопов'язаного формування професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови»** обґрунтовано зміст взаємопов'язаного формування ПОКГ та ІКК, визначено критерії відбору навчального матеріалу, запропоновано етапи взаємопов'язаного формування таких компетентностей, представлено систему вправ і завдань, побудовано лінгводидактичну модель взаємопов'язаного формування ПОКГ та ІКК у майбутніх викладачів англійської мови.

Конкретизовано зміст взаємопов'язаного формування ПОКГ та ІКК у магістрантів у єдності предметного та процесуального аспектів. У межах предметного аспекту виокремлено професійно-трудова сферу спілкування, ситуації спілкування, теми, тексти, мовний матеріал. Процесуальний аспект охоплює мовленнєві навички, вміння продукувати монолог-презентацію (презентацію-повідомлення та презентацію-переконання) і діалог-дискусію, вправи і завдання для їх розвитку, знання, загальнонавчальні вміння, вправи і завдання для їх розвитку, знання; знання й навички використання базових інформаційно-комунікаційних інструментів, професійно орієнтовані вміння, у тому числі й вміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології для реалізації пізнавальної та професійної діяльності, вправи і завдання для їх розвитку.

На основі аналізу вимог програми, організації навчального процесу в магістрантів – майбутніх викладачів англійської мови, наукових джерел із досліджуваної проблеми обґрунтовано критерії відбору навчального матеріалу: автентичності, мотиваційної цінності, тематичності, новизни, варіативності, відповідності рівню англомовної комунікативної компетентності студентів, проблемності, авторитетності джерела, потенціалу для формування інформаційно-комунікаційної компетентності. Виокремлено критерії відбору сучасних інформаційно-комунікаційних технологій: практичної доцільності, відносної простоти в організації навчання, доступності, потенціалу для розвитку вмінь говоріння, перспективності. Із застосуванням зазначених критеріїв зроблено висновок про доцільність використання під час формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК таких сервісів і програм: *YouTube, Google Hangouts, Google Classroom, Skype*.

Виділено три етапи взаємопов'язаного формування ПОКГ та ІКК майбутніх викладачів англійської мови: вступний (за необхідності), на якому передбачено ознайомлення студентів із сервісом чи програмою, з якими вони працюватимуть на підготовчому та/або основному етапах; підготовчий (передбачає два підетапи – рецептивно-аналітичний та репродуктивно-синтетичний), на якому переважно у процесі самостійної роботи попередньо

вивчають навчальний матеріал, запропонований через певний сервіс (наприклад, *Google Classroom*), аналізують, узагальнюють, опрацьовують його стосовно створення опор та розвитку умінь продукування аргументованого висловлювання; основний, спрямований на розвиток умінь монологічного та діалогічного мовлення. Паралельно із формуванням компетентності в говорінні на підготовчому та основному етапах здійснюється цілеспрямований розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності шляхом залучення сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, заохочення студентів до їх використання в навчальному процесі та під час моделювання професійних ситуацій.

Запропонована система вправ і завдань співвідноситься з виділеними етапами і містить шість груп вправ.

Етапи, а також система вправ та завдань для взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК представлені в табл. 1.

Табл. 1.

Етапи та система вправ і завдань для взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК

Етапи взаємопов'язаного формування ПОКГ та ІКК		Основні цілі етапу	Підсистеми вправ і завдань	Групи вправ і завдань
Вступний етап (за необхідності)		Ознайомлення з сервісами, програмами тощо, з якими студенти працюватимуть на підготовчому та /чи основному етапах		
Підготовчий етап	рецептивно-аналітичний	Формування професійно орієнтованих знань, навичок використання веб-ресурсів із метою пошуку інформації, навичок використання інформаційно-комунікаційних технологій для спільної роботи зі студентами, поширення інформації; розвиток умінь створювати опори, умінь продукувати аргументоване висловлювання.	Підсистема 1 (для формування професійно орієнтованих знань та навичок, розвитку вмінь аналізу інформації, умінь аргументованого висловлювання).	Група 1 (для розвитку навичок використання веб-ресурсів із метою пошуку інформації, вмінь читання та аналізу отриманої інформації).
	репродуктивно-синтетичний			Група 2 (для розвитку навичок використання веб-ресурсів із метою пошуку інформації, вмінь сприймати інформацію на слух та аналізувати її).
				Група 3 (для розвитку вмінь створювати вербальні опори і використовувати їх у процесі професійно орієнтованого говоріння).
				Група 4 (для розвитку композиційних та мовленнєвих умінь продукування аргументованого висловлювання).

Основний етап	Розвиток навичок візуалізації, умінь використовувати інформаційно-комунікаційні технології для створення дидактичного матеріалу, професійно орієнтованих умінь говоріння.	Підсистема 2 (для розвитку мовленнєвих та професійно орієнтованих умінь).	Група 5 (для розвитку умінь монологічного мовлення).
			Група 6 (для розвитку умінь діалогічного мовлення).

Наведемо приклади вправ і завдань у межах теми «Майбутня професія».

Приклад 1.

Цілі: розвивати вміння читання, вміння пошуку інформації в інтернеті.

Інструкція: You are a university teacher and you are asked to participate in a seminar and discuss the feasibility of implementing webquests in teaching. In pairs browse some websites to get the idea of what a webquest is. Answer the following questions:

1. What is a webquest?
2. What is its structure?
3. What are the reasons for using webquests?
4. How can webquests be used in class?

Приклад 2.

Цілі: розвивати вміння читання, вміння пошуку інформації в інтернеті та її аналізу.

Інструкція: Browse any three webquests. Analyze them and fill in the worksheet below.

	Title	Learners' age	Language proficiency	Aims	Procedure	Strengths	Weaknesses
Web-quest 1							
Web-quest 2							
Web-quest 3							

Приклад 3.

Цілі: розвивати навички використання веб-ресурсів із метою пошуку інформації, вміння читання, письма, аналізу інформації, вміння адаптувати навчальний матеріал до рівня та потреб аудиторії, використовувати Google Hangouts.

Інструкція: Choose a webquests which you would like to use in your class. Think what you would like to change in its tasks, procedure etc. to adapt to students' needs. Send the adapted version to your groupmate. Discuss with him / her the webquest via Google Hangouts.

Приклад 4.

Цілі: розвивати навички використання веб-ресурсів із метою пошуку інформації, навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для спільної роботи зі студентами, вміння аудіювання, аналізу отриманої інформації.

Інструкція: As a teacher probably you will have to create webquests for your students. Find information on Youtube how to create and publish a web-quest at <http://zunal.com>. Form with other students a group of three and discuss the main steps of creating a web-quest.

Приклад 5.

Цілі: розвивати вміння створювати вербальні опори і використовувати їх у процесі мовлення.

Інструкція: You are going to explain your students what webquests are. Brainstorm as many associations with the subject as possible. Think of the main ideas which you would like to share. Note each idea with not more than three words.

Приклад 6.

Цілі: розвивати композиційні вміння продукувати аргументоване висловлювання.

Інструкція: You are supposed to speak at a seminar for teachers about webquests and how to use them in classroom. Think about the structure of the report. Write a plan of the report. Add main arguments you will use.

Приклад 7.

Цілі: розвивати навички візуалізації, вміння продукувати монолог-презентацію (презентацію-доповідь).

Інструкція: You are participating in a seminar. Speak whether you recommend implementing webquests in L2 classes. Consider the strengths and weaknesses of using webquests, the roles of teachers and students, necessary tools. Use some visualization to emphasize the important ideas (e.g., Power Point).

Приклад 8.

Цілі: розвивати навички візуалізації, вміння продукувати монолог-презентацію (презентацію-переконавання) та діалог-дискусію.

Інструкція:

Task 1. You are a university teacher. You are to select with the colleagues the best webquest on the topic "Environmental Issues". In groups of three create a webquest and be ready to present it to the rest students of the group demonstrating all its advantages. Use some visualization to emphasize the important ideas (e.g., Power Point).

Task 2. Discuss with the students the criteria of webquests evaluation. You may take into account whether it is curriculum specific, multidisciplinary, includes technology, incorporates collaborative tasks and individual work, develops language skills, gives clear instructions etc.

Task 3. Role-play the discussion on the efficiency of each webquest presented. Choose the most effective and motivating one for students.

Сконструйовано лінгводидактичну модель взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК, компонентами якої є цільовий (мета і завдання), методологічний (підходи та відповідні принципи), змістовий у єдності предметного та процесуального аспектів, організаційно-процесуальний (етапи та система вправ і завдань), оцінювально-результативний (рівні, критерії та показники сформованості у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК).

Запропоновано тематико-часову модель взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК, яка реалізується в межах дисципліни «Практичний курс англійської мови», охоплює 38 годин аудиторної роботи та 27 самостійної впродовж курсу навчання в магістратурі і передбачає самооцінювання студентами рівня сформованості ПОКГ та ІКК.

У третьому розділі **«Перевірка ефективності методики взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності»** обґрунтовано характер, мету, гіпотезу, етапи, хід методичного експерименту, висвітлено зміст експериментального навчання, інтерпретовано отримані дані оцінювання рівнів сформованості в учасників експерименту цільових компетентностей, сформульовано методичні рекомендації щодо взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК.

Методичний експеримент із перевірки ефективності методики взаємопов'язаного формування ПОКГ й ІКК майбутніх викладачів англійської мови організовано впродовж першого семестру 2017-2018 н. р. та 2018-2019 н. р. для 72 студентів першого курсу магістратури англійського відділення Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка у процесі викладання навчальної дисципліни «Практичний курс англійської мови».

Характер експерименту визначено як природній, базовий, вертикально-горизонтальний.

Етапи методичного експерименту з перевірки ефективності взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК - підготовчий, доекспериментального оцінювання, експериментального навчання, післяекспериментального оцінювання, інтерпретації отриманих даних.

Проведення експерименту й інтерпретація даних передбачали використання відповідних методів дослідження, а саме: відкритого спостереження за ситуаціями професійно орієнтованого говоріння студентів, тестування, інтерпретації кількісних показників рівнів сформованості ПОКГ та ІКК, математично-статистичного аналізу результатів наукової розвідки з метою доведення валідності гіпотези дослідження.

Оскільки експериментальна методика стосується майбутніх викладачів англійської мови – студентів магістратури, а вимогою до вступників на

навчання у магістратурі є володіння комунікативною компетентністю на рівнях В 2 – просунутому й С 1 – автономному, рівнями сформованості професійно орієнтованої компетентності в говорінні майбутніх викладачів англійської мови в умовах магістратури визначено С 1 – автономний та С 2 – рівень «глобальної операційної компетентності» (з орієнтацією на Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти (Рада Європи)). У процесі оцінювання сформованості ІКК ми опиралися на базовий, поглиблений та професійний рівні (відповідно до Стандартів інформаційно-комунікаційної компетентності учителів / викладачів (ЮНЕСКО)).

Визначення рівнів сформованості ПОКГ й ІКК відбувалося на етапі доекспериментального оцінювання для поділу студентів на учасників експериментальної і контрольної груп, а також на етапі післяекспериментального оцінювання з метою виявлення зростання рівнів сформованості в учасників експерименту цільових компетентностей.

Обґрунтовано критерії оцінювання рівнів сформованості у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК та їх кількісні показники (за 100-бальною шкалою).

Експериментальне навчання проводилось в експериментальних групах і було організоване у три підетапи: вступний, підготовчий, основний. Упродовж визначених підетапів реалізовувалась розроблена система вправ. Результати експериментального навчання виявили такі екстра-чинники його ефективності: використання веб-квесту як продуктивної технології формування цільових компетентностей; взаємозалежність зростання рівнів сформованості ПОКГ та ІКК.

Інтерпретація отриманих даних дала можливість оцінити рівні сформованості в учасників експерименту цільових компетентностей і довести валідність сформульованої гіпотези дослідження. Оскільки в кожній групі було менш як 20 спостережень, ми припускали, що розподіл є ненормальним і для встановлення статистичної значущості різниці двох незалежних вибірок використовували непараметричний критерій Манна-Уїтні, у якому статистична значущість різниці двох вибірок обраховується по медіані (таблиця 2, таблиця 3).

Таблиця 2

Дані обрахунків різниці медіан кількісних показників ПОКГ та ІКК математичного сподівання по U-критерію Манна-Уїтні на етапі післяекспериментального оцінювання у студентів експериментальних та контрольних груп у 2017-2018 н. р.

Компетентність	Дані математичного сподівання
ПОКГ	0,00000164176139
ІКК	0,000000322968613

Дані обрахунків різниці медіан кількісних показників ПОКГ та ІКК математичного сподівання по U-критерію Манна-Уїтні на етапі післяекспериментального оцінювання у студентів експериментальних та контрольних груп у 2018-2019 н. р.

Компетентність	Дані математичного сподівання
ПОКГ	0,00000603641331
ІКК	0,000000148075139

На основі здійсненого аналізу можемо констатувати статистичну значущість різниці медіан кількісних показників рівнів сформованості ПОКГ та ІКК у контрольній та експериментальній групах на етапі післяекспериментального оцінювання.

Після завершення експериментального навчання як у 2017-2018 н. р., так і у 2018-2019 н. р. переважна більшість студентів експериментальної групи демонстрували володіння професійно орієнтованою компетентністю в говорінні на рівні «глобальної операційної компетентності» й інформаційно-комунікаційною компетентністю на професійному рівні.

На основі результатів досліджень і з урахуванням результатів методичного експерименту укладено методичні рекомендації щодо впровадження методики взаємопов'язаного формування ПОКГ та ІКК у практику іншомовної підготовки майбутніх викладачів англійської мови у закладах вищої освіти.

Теоретичні узагальнення та отримані практичні результати дають підстави для таких **висновків**:

1. Ефективне виконання викладачем англійської мови своїх професійних обов'язків вимагає відповідного рівня володіння ПОКГ та ІКК. Аналіз сучасного стану проблеми продемонстрував доцільність розробки методики взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК.

Професійно орієнтована компетентність в говорінні майбутніх викладачів англійської мови – це їх здатність коректно відбирати вербальні й невербальні засоби комунікації та використовувати їх для успішної організації своєї усномовленневої англійської діяльності, відповідної до ситуації професійно орієнтованого спілкування з метою виконання професійних обов'язків та реалізації професійних функцій. Основними компонентами ПОКГ виступають: знання (декларативні та процедурні), мовленнєві навички (репродуктивні, продуктивні (у т. ч. діалогічного і монологічного усного мовлення), фонетичні, лексичні та граматичні), мовленнєві навички і вміння (мовленнєві, методичні, лінгвосоціокультурні, навчальні, інтелектуальні, організаційні та компенсаційні). В умовах магістратури доцільно орієнтуватися на рівень С1 (автономний) та С2 (рівень «глобальної операційної компетентності») (згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти) в професійно орієнтованому говорінні майбутніх викладачів англійської мови. Раніше засвоєні мовленнєві одиниці та їх комбінування, рівень сформованості мовленнєвих навичок (фонетичних, лексичних і граматичних) впливають на

розвиток здатностей студентів магістратури продукувати професійно орієнтований монолог чи діалог. На рівнях C1 і C2 для діалогічного мовлення характерні спонтанність та швидкий темп, клішованість, наявність мовленнєвих засобів реалізації комунікативних функцій, для монологічного мовлення на перший план виступають інформативність, словесна імпровізація.

Інформаційно-комунікаційна компетентність майбутніх викладачів англійської мови – це їх здатність ефективно використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі професійної діяльності, відбирати та наповнювати їх відповідно до ситуації, індивідуальних особливостей студентів та їхніх інтересів, а також застосовувати ці технології для власного особистісно-професійного розвитку. Компонентами інформаційно-комунікаційної компетентності учителів / викладачів укладачі стандартів вважають: технічну грамотність, цифрову грамотність, інформаційні знання, інформаційні навички (базові та комплексні).

Установлено, що, володіючи компонентами ІКК на просунутому рівні, майбутні викладачі англійської мови у подальшій професійній діяльності ефективно виконуватимуть професійні функції.

2. Формування ІКК передбачає активну взаємодію із засобами інформаційно-комунікаційних технологій, а саме: використання засобів мультимедіа (візуальних опор, анімації, відео), спеціальних платформ та програмного забезпечення з метою підвищення інтерактивності процесу навчання, розвитку творчих здібностей, дивергентного мислення майбутніх викладачів англійської мови.

Визначено, що ефективною технологією є веб-квест із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій та різних видів презентацій (інформаційних, спонукальних та презентацій, спрямованих на переконання) чи ділової гри. У процесі виконання / представлення результатів веб-квесту (у формі презентації чи ділової гри) студенти оволодівають мовленнєвими та професійно орієнтованими вміннями монологічного та діалогічного мовлення, розвивають критичне і логічне мислення.

Взаємопов'язане формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ й ІКК на засадах комунікативно-діяльнісного, соціокогнітивного та інтегрованого підходів забезпечить ефективність цього процесу. До принципів взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ й ІКК належать дидактичні та методичні: комунікативної активності, автентичності, ситуативності, проблемності, рефлексивності, реалізації міжпредметних зв'язків, а також специфічні для контексту дослідження: домінувальної ролі говоріння, інформаційно-технологічного спрямування навчальної діяльності з метою формування англомовної компетентності в говорінні.

3. На основі визначених цілей навчання (практичної та професійної) конкретизовано зміст взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК. До предметного аспекту віднесено професійно-трудова сфера спілкування, ситуації, теми, тексти, мовний матеріал. Процесуальний аспект охоплює навички, мовленнєві і загальнонавчальні

(інтелектуальні, організаційні, стратегічні, комунікативні, рефлексивні) вміння, професійно орієнтовані вміння (методичні вміння навчання говоріння та вміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології) для реалізації пізнавальної та професійної діяльності, навички використання основних інформаційно-комунікаційних інструментів, а також вправи і завдання для розвитку зазначених навичок та вмінь, відповідні знання.

Обґрунтовано критерії відбору навчального матеріалу (друкованих і електронних текстів, фонограм та відеофонограм): автентичності, мотиваційної цінності, тематичності, новизни, варіативності, відповідності рівню англомовної комунікативної компетентності студентів, проблемності, авторитетності джерела, потенціалу для формування інформаційно-комунікаційної компетентності. На основі зазначених критеріїв відібрано 39 друкованих текстів, 17 фонограм та 21 відеофонограму.

З урахуванням визначених у процесі дослідження критеріїв відбору сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (практичної доцільності, відносної простоти в організації навчання, доступності, потенціалу для розвитку вмінь говоріння, перспективності) зроблено висновок про доцільність використання під час формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК таких сервісів і програм: *YouTube, Google Hangouts, Google Classroom, Skype*.

4. Виділено три етапи взаємопов'язаного формування ПОКГ та ІКК майбутніх викладачів англійської мови: вступний (за необхідності), на якому передбачено ознайомлення студентів із сервісом чи програмою, з якими вони працюватимуть на підготовчому та/або основному етапах; підготовчий (передбачає два підетапи – рецептивно-аналітичний та репродуктивно-синтетичний), цілями якого є формування професійно орієнтованих знань, навичок використання веб-ресурсів із метою пошуку інформації, навичок використання інформаційно-комунікаційних технологій для спільної роботи зі студентами, поширення інформації; розвиток умінь створювати опори, умінь продукувати аргументоване висловлювання; основний, спрямований на розвиток навичок візуалізації, умінь використовувати інформаційно-комунікаційні технології для створення дидактичного матеріалу, професійно орієнтованих умінь говоріння.

Розроблено систему вправ і завдань, яка співвідноситься з виділеними етапами і містить дві підсистеми: 1) для формування професійно орієнтованих знань та навичок, розвитку вмінь аналізу інформації, вмінь аргументованого висловлювання, 2) для розвитку мовленнєвих та професійно орієнтованих умінь. У межах зазначених підсистем реалізуються шість груп вправ і завдань.

Сконструйовано лінгводидактичну модель взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК в єдності цільового, методологічного, змістового, організаційно-процесуального, оцінювально-результативного компонентів.

5. Із метою перевірки ефективності запропонованої методики взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК у 2017-2018 н. р. та 2018-2019 н. р. у межах дисципліни «Практичний

курс англійської мови» проведено методичний експеримент (учасники – 72 студенти першого курсу магістратури англійського відділення Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка). Експериментальне навчання проводилось в експериментальних групах і було організоване у три підетапи: вступний, підготовчий, основний. За даними доекспериментального та післяекспериментального оцінювання за період експериментального навчання здійснювався обрахунок статистичної значущості різниці двох незалежних вибірок по медіані (критерій Манна-Уїтні), порівняння медіан відсоткового приросту балів у експериментальних та контрольних групах. Після завершення експериментального навчання як у 2017-2018 н. р., так і у 2018-2019 н. р. більшість студентів експериментальної групи демонстрували володіння ПОКГ на рівні «глобальної операційної компетентності» й ІКК на професійному рівні. Результати експериментального навчання довели ефективність веб-квесту як технології взаємопов'язаного формування цільових компетентностей і дозволили зробити висновок про взаємозалежність зростання рівнів сформованості ПОКГ та ІКК за експериментальною методикою: чим вищий рівень сформованості ПОКГ демонстрував студент експериментальної групи, тим вищим був рівень сформованості у нього ІКК.

Сформульовано методичні рекомендації щодо взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови ПОКГ та ІКК.

Перспективним напрямом подальших наукових розвідок є дослідження взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованих компетентностей в читанні, аудіюванні, письмі з ІКК.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті, у яких опубліковано основні наукові результати

1. Бурак М. Взаємопов'язане формування професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх викладачів англійської мови. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія Педагогіка*. 2018. № 3. С. 127-134.

2. Бурак М. Методичні передумови взаємопов'язаного формування професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх викладачів англійської мови. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. № 10 (84). С. 21–31.

3. Бурак М. Ефективність методики взаємопов'язаного формування в майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. № 1 (85). С. 3–17.

4. Бурак М. І. Відбір навчального матеріалу для взаємопов'язаного формування професійно орієнтованої компетентності в говорінні та

інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх викладачів англійської мови. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць*. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2019. Випуск 41. С.143-149.

5. Бурак М. Підходи до взаємопов'язаного формування компетентності в професійно орієнтованому говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх викладачів англійської мови. *World Science*. Warsaw: RS Global Sp. z O.O. 2019. № 1(41) Vol.2. P. 29-32.

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Бурак М. І. Реалізація проблемного навчання в процесі формування у майбутніх викладачів англійської мови компетентності в говорінні. *Актуальні проблеми германо-романської філології та освітній соціокультурний процес: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (4-5 жовтня 2013 р.)*. Тернопіль: ТНПУ, 2013. С. 19-21.

7. Бурак М. Рівні сформованості компетентності в професійно орієнтованому говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх викладачів англійської мови. *Актуальні проблеми германо-романської філології та освітній соціокультурний процес: збірник наукових праць за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (11-12 листопада 2016 р.)*. Тернопіль: ТНПУ, 2016. С. 235–237.

8. Бурак М. Етапи формування професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх викладачів англійської мови. *Актуальні проблеми іноземної філології та освітній соціокультурний процес: збірник наукових праць за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції (8–9 грудня 2017 р.)*. Тернопіль: ТНПУ, 2017. С. 222-224.

9. Бурак М. Ефективні інформаційно-комунікаційні технології взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності. *Комунікація у сучасному соціумі: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції*. Львівський національний університет імені Івана Франка. (8 червня 2018р.). Львів: ЛНУ, 2018. С. 47.

Праці, які додатково відображають зміст дисертації

10. Бурак М. І. Англо-український термінологічний словник-мінімум з методики навчання іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій. Тернопіль: Вектор, 2017. 112 с.

11. Burak M. Speaking Assessment: Impact of Training Sessions. *World Science*. Warsaw: RS Global Sp. z O.O. 2018. № 12(40) Vol. 2. P. 44-48.

12. Бурак М. І. Модель мінімізації впливу екзаменаторів на надійність лінгводидактичного оцінювання продуктивних видів мовленнєвої діяльності. *Мова та культура: сучасні аспекти співвідношення: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Міжнародний гуманітарний університет (7-8 грудня 2018 р.). Одеса, 2018. С. 64-66.

АНОТАЦІЯ

Бурак М. І. Взаємопов'язане формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності. На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови). Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Міністерство освіти і науки України. Тернопіль, 2019.

У роботі теоретично обґрунтовано та розроблено методику взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності. З'ясовано сутність та структуру ключових компетентностей; визначено психологічні, дидактичні та методичні передумови дослідження; обґрунтовано зміст відповідного навчання. Доведено доцільність використання веб-квестів, спрямованих на результат, який студенти отримують у процесі ділової гри чи демонструють шляхом презентації. Обґрунтовано критерії відбору навчального матеріалу, а також сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Виділено три етапи взаємопов'язаного формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності: вступний, підготовчий та основний. Запропоновано систему вправ і завдань, яка співвідноситься з виділеними етапами і містить шість груп вправ і завдань. Сконструйовано лінгводидактичну модель в єдності цільового, методологічного, змістового, організаційно-процесуального, оцінювально-результативного компонентів. Проведено експеримент, у ході якого доведено ефективність запропонованої методики, та укладено методичні рекомендації для викладачів.

Ключові слова: майбутні викладачі англійської мови, професійно орієнтована компетентність в говорінні, інформаційно-комунікаційна компетентність, інформаційно-комунікаційні технології, веб-квест, система вправ і завдань, презентація, ділова гра.

АННОТАЦИЯ

Бурак М. И. Взаимосвязанное формирование у будущих преподавателей английского языка профессионально ориентированной компетентности в говорении и информационно-коммуникационной компетентности. На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика обучения (германские языки). Тернопольский национальный педагогический университет имени Владимира Гнатюка, Министерство образования и науки Украины. Тернополь, 2019.

В работе теоретически обоснована и разработана методика взаимосвязанного формирования у будущих преподавателей английского языка профессионально ориентированной компетентности в говорении и информационно-коммуникационной компетентности. Уточнена суть и

структура ключевых компетентностей; определены психологические, дидактические и методические предпосылки исследования; обосновано содержание соответствующего обучения. Доказана целесообразность использования веб-квестов, направленных на результат, который студенты получают в процессе деловой игры или демонстрируют в презентации. Обоснованы критерии отбора учебного материала, а также современных информационно-коммуникационных технологий. Выделены три этапа взаимосвязанного формирования у будущих преподавателей английского языка профессионально ориентированной компетентности в говорении и информационно-коммуникационной компетентности: вступительный, подготовительный и основной. Предложена система упражнений и заданий, которая соотносится с выделенными этапами и содержит шесть групп упражнений и заданий. Сконструирована лингводидактическая модель в единстве целевого, методологического, содержательного, организационно-процессуального, оценочно-результативного компонентов. Проведен эксперимент, в процессе которого доказана эффективность предложенной методики, и составлены методические рекомендации для преподавателей.

Ключевые слова: будущие преподаватели английского языка, профессионально ориентированная компетентность в говорении, информационно-коммуникационная компетентность, информационно-коммуникационные технологии, веб-квест, система упражнений и заданий, презентация, деловая игра.

RESUME

Burak M. I. Integrated formation of professionally oriented speaking competence and information-communicative competence of prospective university teachers of English. – As a manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Pedagogical Studies, Specialty 13.00.02 – Theory and Methods of Teaching (Germanic Languages). Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ministry of Education and Science of Ukraine. Ternopil, 2019.

The dissertation is devoted to the problem of integrated formation of professionally oriented speaking competence and information-communicative competence of prospective university teachers of English. The analysis of psychological and methodological prerequisites demonstrated the importance of developing divergent thinking and focusing on webquests with the use of presentations and role plays as an effective tool of this process.

It has been found out that the integrated formation of professionally oriented speaking competence and information-communicative competence of prospective university teachers of English should proceed on the ideas of communicative, socio-cognitive and integrated approaches. Within these approaches the following principles have been determined: communicative activity, authenticity, social context, reflection, implementation of interdisciplinary ties, dominant role of speaking, teaching with information and technology bias aimed at building professionally oriented speaking competence.

The content of integrated formation of professionally oriented speaking competence and information-communicative competence of prospective university teachers of English in unity of objective and procedural aspects has been clarified. The selection criteria of teaching materials (printed texts, phonograms and digital-video recording) have been grounded: authenticity, motivational value, relevance to the topics, novelty, variability, compliance with students' level of English communicative competence, topicality, authoritative sources, potential for building information-communicative competence. On the basis of the defined selection criteria of information and communication technologies (general expediency, relative simplicity of application, accessibility, potential for the development of speaking skills, promising outlook) it has been concluded about suitability for the formation of professionally oriented speaking competence and information-communicative competence of the following services and programmes: *YouTube, Google Hangouts, Google Classroom, Skype*.

The three stages of integrated formation of professionally oriented speaking competence and information-communicative competence of prospective university teachers of English have been outlined: introductory (if necessary), aimed at teaching students to work with the service or programme which will be used at the preparatory and/or main stages; preparatory (implies two sub-stages - receptive-analytical and reproductive-synthetic), on which students mainly during individual work familiarize themselves with the material offered via a certain service, analyze, generalize and process it concerning the creation of signposts and development of the skills to produce argumentative utterance; the main stage aimed at developing monologue and dialogue skills. Along with the formation of speaking competence on the introductory and main stages a purposeful development of information-communicative competence takes place employing the latest information and communication technologies, encouragement of students to use the technologies in learning process and in simulated professional situations as well.

The system of exercises and assignments, which corresponds to the outlined stages and has two subsystems (for the formation of professional oriented knowledge and skills, development of skills to analyze information, skills to reason utterances; for development of professionally oriented speaking skills) has been suggested. The linguo-didactic model of integrated formation of professionally oriented speaking competence and information-communicative competence of prospective university teachers of English has been designed.

The evaluation criteria of levels of professionally oriented speaking competence and information-communicative competence of prospective university teachers of English and their quantitative indicators have been elaborated.

The effectiveness of the developed methodological procedure has been verified experimentally.

Key words: prospective university teachers of English, professionally oriented speaking competence, information-communicative competence, information and communication technologies, webquest, system of exercises and assignments, presentation, role play.

Підписано до друку 18.04.2019 р.
Формат 60x84/16.
Папір друк. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Зам. № 04/19/2-1

Віддруковано у видавничому центрі "Вектор"
46018, м. Тернопіль, вул. Львівська, 12,
Тел. 8 (0352) 40-08-12

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ТР № 46 від 07 березня 2013р.
ФОП Осадца Ю.В.